

Warszawa, dnia 7 lipca 2026 r.

Poz. 912

USTAWA

z dnia 11 czerwca 2026 r.

o związku metropolitalnym w województwie pomorskim¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady i tryb tworzenia oraz zasady funkcjonowania związku metropolitalnego w województwie pomorskim, zwanego dalej „związkiem metropolitalnym”.

2. Związek metropolitalny jest zrzeszeniem gmin lub powiatów województwa pomorskiego charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych i zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 1 000 000 mieszkańców.

3. Powiat może wchodzić w skład związku metropolitalnego pod warunkiem, że w skład tego związku wchodzi co najmniej jedna gmina położona na obszarze powiatu.

4. W skład związku metropolitalnego mogą również wchodzić gmina lub powiat spoza województwa pomorskiego, jeżeli są one funkcjonalnie silnie związane z obszarem związku i obejmują je zaawansowane procesy urbanizacyjne.

5. W skład związku metropolitalnego wchodzi miasta na prawach powiatu: Gdańsk, Gdynia i Sopot.

6. Obszar związku metropolitalnego ustala się na podstawie granic administracyjnych gmin wchodzących w skład tego związku. Mieszkańcami związku metropolitalnego są mieszkańcy gmin wchodzących w skład tego związku.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) związku jednostek samorządu terytorialnego – należy przez to rozumieć związek komunalny i związek metropolitalny;
- 2) związku komunalnym – należy przez to rozumieć związek międzygminny, o którym mowa w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662), a także związek powiatowo-gminny i związek powiatów, o których mowa w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252).

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawę z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, ustawę z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, ustawę z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, ustawę z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawę z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, ustawę z dnia 24 lutego 2022 r. o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami oraz ustawę z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Art. 3. 1. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

2. Związek metropolitalny ma osobowość prawną.

3. Samodzielność związku metropolitalnego podlega ochronie sądowej.

Art. 4. 1. O ustroju związku metropolitalnego stanowi jego statut.

2. Statut związku metropolitalnego określa w szczególności:

- 1) zasady rozpatrywania przez zgromadzenie związku metropolitalnego, zwane dalej „zgromadzeniem”, wniosków gmin i powiatów o włączenie do związku metropolitalnego albo wyłączenie z tego związku oraz sposób dokonywania rozliczeń majątkowych w tych przypadkach;
- 2) organizację wewnętrzną związku metropolitalnego i tryb działania jego organów;
- 3) sposób i tryb udzielania przez delegatów zgromadzenia upoważnienia do udziału w sesji zgromadzenia w przypadku, o którym mowa w art. 29 ust. 3;
- 4) zasady i formy udziału mieszkańców związku metropolitalnego w działalności tego związku, w tym w konsultacjach społecznych.

3. Projekt statutu związku metropolitalnego i projekt zmian tego statutu podlegają:

- 1) zaopiniowaniu przez zarząd województwa pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego wchodzi jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również przez zarząd województwa, na którego obszarze leży ta jednostka – w zakresie zadań publicznych związku metropolitalnego, o których mowa w art. 13 ust. 2;
- 2) uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

4. Organy, o których mowa w ust. 3, wydają opinię o projektach, o których mowa w ust. 3, albo uzgadniają je w terminie 60 dni od dnia ich doręczenia. W przypadku niezajęcia stanowiska w tym terminie projekt uznaje się za zaopiniowany pozytywnie albo uzgodniony.

Rozdział 2

Tworzenie związku metropolitalnego

Art. 5. 1. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia:

- 1) utworzyć związek metropolitalny, ustalić jego nazwę i siedzibę jego władz, określić wchodzące w jego skład gminy lub powiaty oraz ustalić jego obszar i granice przez wskazanie tych gmin;
- 2) włączyć do związku gminy lub powiaty lub wyłączyć je z niego oraz zmienić nazwę związku metropolitalnego i siedzibę jego władz.

2. W przypadku włączenia do związku metropolitalnego gmin lub powiatów lub wyłączenia ich z niego w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, Rada Ministrów ustala obszar i granice związku metropolitalnego przez wskazanie gmin, które wchodzi w skład związku.

3. Rada Ministrów wydaje rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mając na względzie:

- 1) istniejące formy współpracy jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, a w szczególności związki komunalne i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) zaawansowanie procesów urbanizacyjnych i powiązania funkcjonalne, a w szczególności powiązania transportowe;
- 3) strukturę osadniczą i przestrzenną uwzględniającą więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;
- 4) potrzebę zapewnienia ciągłości przestrzennej związku metropolitalnego.

Art. 6. 1. Rozporządzenie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, jest wydawane na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

2. Minister właściwy do spraw administracji publicznej sporządza wniosek, o którym mowa w ust. 1, na podstawie wniosku Rady Miasta Gdańska o utworzenie związku metropolitalnego. Wniosek o utworzenie związku metropolitalnego Rada Miasta Gdańska składa za pośrednictwem wojewody pomorskiego.

3. Organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzają konsultacje z mieszkańcami w sprawie utworzenia związku metropolitalnego i wejścia w jego skład.

4. Wniosek o utworzenie związku metropolitalnego zawiera:

- 1) nazwę związku metropolitalnego, wskazanie siedziby jego władz, określenie gmin lub powiatów, które mają wejść w jego skład, oraz określenie jego obszaru i granic przez wskazanie tych gmin;
- 2) uzasadnienie zawierające w szczególności wskazanie form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego, zaawansowania procesów urbanizacyjnych i powiązań funkcjonalnych oraz opis struktury osadniczej i przestrzennej uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe;
- 3) dane statystyczne dotyczące liczby mieszkańców związku metropolitalnego oraz jego powierzchni;
- 4) wyniki konsultacji przeprowadzonych z mieszkańcami;
- 5) określenie szacunkowych kosztów, które będą skutkiem wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1;
- 6) określenie szacunkowych planów dochodów i wydatków związku metropolitalnego w roku jego utworzenia oraz w dwóch kolejnych latach budżetowych.

5. Do wniosku o utworzenie związku metropolitalnego dołącza się:

- 1) uchwały organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego w sprawie przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami;
- 2) uchwały organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego zawierające opinie, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1;
- 3) opinię zarządu województwa pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również zarządu województwa, na którego obszarze leży ta jednostka;
- 4) opinię wojewody pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również wojewody województwa, na którego obszarze leży ta jednostka;
- 5) mapę topograficzną z zaznaczeniem granic jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego.

6. Wojewoda pomorski, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o utworzenie związku metropolitalnego, przekazuje wniosek, wraz ze swoją opinią, ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej.

Art. 7. 1. Minister właściwy do spraw administracji publicznej może sporządzić wniosek, o którym mowa w art. 6 ust. 1, także na podstawie, złożonego za pośrednictwem wojewody pomorskiego, wniosku Rady Miasta Gdańska o utworzenie związku metropolitalnego w drodze przekształcenia istniejącego związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego albo stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się odpowiednio:

- 1) uchwałę zgromadzenia związku międzygminnego,
- 2) uchwałę zgromadzenia związku powiatowo-gminnego,
- 3) uchwałę walnego zebrania członków stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

– o wyrażeniu zgody na przekształcenie w związek metropolitalny.

3. Uchwałę, o której mowa w ust. 2, właściwy organ podejmuje większością 3/5 głosów pełnego składu organu w głosowaniu imiennym.

4. Właściwy organ związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego albo stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, organizuje i przeprowadza konsultacje z mieszkańcami z obszaru odpowiednio związku albo stowarzyszenia w sprawie utworzenia związku metropolitalnego i wejścia w jego skład. Uchwały, o których mowa w art. 6 ust. 5 pkt 1, nie są wymagane.

5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się wyniki konsultacji przeprowadzonych z mieszkańcami.

6. Związek metropolitalny z dniem utworzenia wstępuje w prawa i obowiązki przekształconego związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego albo stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w tym prawa i obowiązki związane z funkcją związku ZIT, o którym mowa w art. 34 ust. 5 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 i 1844 oraz z 2026 r. poz. 912).

7. Wniosek spełnia wymagania, o których mowa w art. 6 ust. 4 oraz ust. 5 pkt 2–5. Do wniosku stosuje się odpowiednio art. 6 ust. 6.

Art. 8. 1. Do wydania rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 1–4 i 6, z tym że wniosek o włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego do ministra właściwego do spraw administracji publicznej składa zgromadzenie.

2. Wniosek o włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego zawiera:

- 1) określenie nowego obszaru i granic związku metropolitalnego;
- 2) uzasadnienie zawierające w szczególności wskazanie zaawansowania procesów urbanizacyjnych i powiązań funkcjonalnych oraz opis struktury osadniczej i przestrzennej uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;
- 3) informacje, o których mowa w art. 6 ust. 4 pkt 3–6.

3. Do wniosku o włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego dołącza się:

- 1) wniosek właściwego organu jednostki samorządu terytorialnego w sprawie włączenia do związku metropolitalnego albo wyłączenia z niego;
- 2) uchwałę organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w pkt 1, w sprawie przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami;
- 3) opinię zarządu województwa pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego wchodzi lub ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również zarządu województwa, na którego obszarze leży ta jednostka;
- 4) opinię wojewody pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego wchodzi lub ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również wojewody województwa, na którego obszarze leży ta jednostka.

4. W przypadku wyłączenia ze związku metropolitalnego gminy lub powiatu:

- 1) przyjęte przez związek metropolitalny strategie rozwoju, polityki publiczne i inne dokumenty z zakresu polityki rozwoju zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku metropolitalnego do dnia wejścia w życie nowych strategii, polityk publicznych lub dokumentów z zakresu polityki rozwoju związku metropolitalnego;
- 2) ustanowione przez zgromadzenie akty prawa miejscowego zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku metropolitalnego do dnia wejścia w życie nowych aktów prawa miejscowego.

5. Wniosek o wyłączenie gminy ze związku metropolitalnego jest niedopuszczalny, jeżeli wyłączenie to naruszyłoby ciągłość przestrzenną związku. Ciągłość przestrzenną związku ustala się na podstawie granic administracyjnych gmin.

Art. 9. 1. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, wymaga zasięgnięcia opinii:

- 1) organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego;
- 2) zarządu województwa pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również zarządu województwa, na którego obszarze leży ta jednostka;
- 3) wojewody pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również wojewody województwa, na którego obszarze leży ta jednostka.

2. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, wymaga pozytywnej opinii rad co najmniej 70 % jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego.

3. Wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, wymaga zasięgnięcia opinii:

- 1) zarządu województwa pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego wchodzi lub ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również zarządu województwa, na którego obszarze leży ta jednostka;
- 2) wojewody pomorskiego, a jeżeli w skład związku metropolitalnego wchodzi lub ma wejść jednostka samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego – również wojewody województwa, na którego obszarze leży ta jednostka.

4. Organy, o których mowa w ust. 1 i 3, wydają opinie w terminie 60 dni od dnia doręczenia wystąpienia o opinię. W przypadku niewydania opinii w tym terminie uznaje się, że wydanie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 albo 2, zostało zaopiniowane pozytywnie.

Art. 10. 1. Związek metropolitalny zostaje utworzony z dniem wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, przy czym wykonywanie zadań publicznych związek metropolitalny rozpoczyna po upływie 3 miesięcy od tego dnia.

2. Włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego, zmiana nazwy związku metropolitalnego lub siedziby jego władz następują z dniem 1 stycznia.

Art. 11. 1. Pełnomocnikiem do spraw utworzenia związku metropolitalnego, zwanym dalej „pełnomocnikiem”, jest prezydent miasta Gdańska, a w przypadku, o którym mowa w art. 7, przewodniczący zarządu związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego albo prezes zarządu stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

2. Pełnomocnik wykonuje zadania i kompetencje od dnia wejścia w życie rozporządzenia, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, z tym że zadania i kompetencje organów związku metropolitalnego wykonuje w przypadku:

- 1) zgromadzenia – do dnia jego pierwszej sesji;
- 2) zarządu związku metropolitalnego, zwanego dalej „zarządem” – do dnia jego wyboru.

3. Obsługę pełnomocnika zapewnia urząd miasta Gdańska, a w przypadku, o którym mowa w art. 7, biuro związku międzygminnego, związku powiatowo-gminnego albo stowarzyszenia, a od dnia utworzenia urzędu metropolitalnego – ten urząd.

4. Do zadań pełnomocnika należy przygotowanie organizacyjne i prawne związku metropolitalnego do wykonywania zadań publicznych, a w szczególności:

- 1) opracowanie projektu statutu związku metropolitalnego, uzyskanie wymaganych opinii i uzgodnień oraz przedłożenie projektu statutu na pierwszej sesji zgromadzenia;
- 2) opracowanie projektu uchwały w sprawie pierwszego budżetu związku metropolitalnego;
- 3) przygotowanie projektów innych uchwał niezbędnych do rozpoczęcia wykonywania zadań przez związek metropolitalny;
- 4) zwołanie pierwszej sesji zgromadzenia.

5. W przypadku, o którym mowa w art. 7, pełnomocnik niezwłocznie po utworzeniu związku metropolitalnego składa do właściwego organu rejestrowego wnioski o wykreślenie z właściwego rejestru związku gminnego, związku powiatowo-gminnego albo stowarzyszenia, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Właściwy organ rejestrowy dokonuje wykreślenia ze skutkiem na dzień utworzenia związku metropolitalnego, o czym zawiadamia Prezesa Rady Ministrów, wojewodę pomorskiego i pełnomocnika.

Art. 12. 1. Wojewoda pomorski może udzielić związkowi metropolitalnemu dotacji celowej na działania związane z tworzeniem związku metropolitalnego.

2. Wojewoda pomorski może, na podstawie decyzji administracyjnej wydanej z urzędu, przekazać związkowi metropolitalnemu nieruchomości Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na siedzibę urzędu metropolitalnego. Przepisu nie stosuje się do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, którym gospodaruje Agencja Mienia Wojskowego.

3. Organem odwoławczym w sprawach nabycia mienia Skarbu Państwa przez związek metropolitalny jest minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

4. Nabycie mienia jest nieodpłatne i następuje z dniem, w którym decyzja administracyjna o jego przekazaniu stała się ostateczna.

5. Ostateczna decyzja o przekazaniu związkowi metropolitalnemu praw, które są lub mogą być ujawnione w księdze wieczystej, stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej.

6. Postępowanie w sprawie wpisu w księdze wieczystej jest wolne od opłat sądowych.

Rozdział 3

Zakres działania związku metropolitalnego i jego zadania

Art. 13. 1. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne w zakresie:

- 1) polityki rozwoju;
- 2) kształtowania ładu przestrzennego;
- 3) ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu;

- 4) planowania i organizowania metropolitalnych przewozów pasażerskich i zarządzania nimi;
- 5) rozwoju i integrowania publicznego transportu zbiorowego organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego oraz związki komunalne działające w całości lub w części na obszarze związku metropolitalnego;
- 6) planowania, rozwoju i integracji zrównoważonej mobilności miejskiej i zarządzania nią;
- 7) opiniowania inwestycji celu publicznego w zakresie budowy lub rozbiórki obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych oraz dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na obszarze związku;
- 8) promocji związku metropolitalnego i jego obszaru.

2. Związek metropolitalny może wykonywać, o ile tak stanowi jego statut, zadania publiczne w zakresie:

- 1) promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej;
- 2) prowadzenia centrów usług społecznych;
- 3) polityki gospodarczej i innowacyjnej, w tym przez rozwijanie oraz wspieranie branż innowacyjnych, dla osiągnięcia celów określonych w strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 4) wspierania szkolnictwa wyższego i nauki, w tym przez finansowanie lub dofinansowywanie wykonywania zadań uczelni, w szczególności w zakresie prowadzenia kształcenia na studiach oraz prowadzenia działalności naukowej, dla osiągnięcia celów określonych w strategii rozwoju ponadlokalnego;
- 5) wspierania i rozwoju edukacji, w szczególności szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ośrodków kształcenia, w tym branżowych centrów umiejętności;
- 6) rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego obszaru związku metropolitalnego;
- 7) realizacji lub wspierania inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki komunalnej;
- 8) zapewnienia budowy, rozbudowy, modernizacji, utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych, o których mowa w art. 38b ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.²⁾), lub instalacji do przetwarzania odpadów powstałych z przetworzenia odpadów komunalnych;
- 9) rozwoju źródeł wytwórczych energii, w tym odnawialnych źródeł energii oraz tworzenia i rozwoju społeczności energetycznych;
- 10) prowadzenia centrów usług wspólnych;
- 11) podnoszenia kompetencji i organizowania formy doradztwa dla pracowników urzędu metropolitalnego oraz pracowników jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego.

3. Wykonywanie zadań związku metropolitalnego nie może naruszać zakresu działania gmin, powiatów ani województw.

Art. 14. 1. Na podstawie porozumienia zawartego z jednostką samorządu terytorialnego lub związkiem komunalnym związek metropolitalny może wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu, związku komunalnego lub samorządu województwa lub koordynować wykonywanie tych zadań.

2. Na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej związek metropolitalny może wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej.

3. Związek metropolitalny wykonujący zadania publiczne objęte porozumieniami, o których mowa w ust. 1 i 2, otrzymuje odpowiednio od jednostek samorządu terytorialnego, związków komunalnych albo organów administracji rządowej dotacje celowe, a w przypadku jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego – część zmienną składki rocznej, o której mowa w art. 63.

4. Na podstawie porozumienia zawartego ze związkiem metropolitalnym jednostka samorządu terytorialnego lub związek komunalny mogą wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania związku metropolitalnego ze skutkiem prawnym dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Do porozumień, o których mowa w ust. 1, 2 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

6. W zakresie zadań powierzonych związkowi metropolitalnemu przez jednostkę samorządu terytorialnego lub związek komunalny zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu tej jednostki lub tego związku.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1597, 1688, 1852 i 2029, z 2024 r. poz. 1834, 1911 i 1914, z 2025 r. poz. 1812 oraz z 2026 r. poz. 174, 815 i 875.

Art. 15. W celu wykonywania zadań publicznych związek metropolitalny może:

- 1) tworzyć standardy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze związku i udzielać jednostkom samorządu terytorialnego wchodzącym w skład związku metropolitalnego wsparcia finansowego na działania zmierzające do spełnienia tych standardów;
- 2) uzgadniać i prezentować wspólne stanowisko jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego wobec podmiotów zewnętrznych, w tym organów administracji rządowej;
- 3) tworzyć, przekształcać i likwidować jednostki organizacyjne;
- 4) prowadzić działalność gospodarczą niewykraczającą poza zakres zadań o charakterze użyteczności publicznej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679).

Art. 16. 1. Związek metropolitalny opracowuje i uchwała strategię rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

2. Zgromadzenie określa, w drodze uchwały, szczegółowe tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 i 1846).

3. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje zarząd i przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii o spójności ze strategią rozwoju województwa.

4. Zarząd województwa wydaje opinię, o której mowa w ust. 3, w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu strategii rozwoju ponadlokalnego. W razie niewydania opinii w tym terminie uznaje się, że strategia rozwoju ponadlokalnego jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

5. Strategia rozwoju ponadlokalnego podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gmin lub powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju ponadlokalnego stosuje się ust. 2–4.

Art. 17. 1. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach zgromadzenie stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze związku metropolitalnego lub jego części. Do aktów prawa miejscowego stanowionych przez zgromadzenie stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720).

2. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje przewodniczący zarządu. Przewodniczący zarządu może upoważnić pozostałych członków zarządu lub pracowników urzędu metropolitalnego do wydawania decyzji w jego imieniu.

Art. 18. 1. Związek metropolitalny może udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, jednostkom samorządu terytorialnego wchodzącym w jego skład na wykonywanie zadań publicznych związanych przedmiotowo z zadaniami własnymi związku metropolitalnego.

2. Jednostki samorządu terytorialnego i związki komunalne mogą udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, związkowi metropolitalnemu na wykonywanie zadań publicznych związku metropolitalnego.

3. Pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 i 2, udziela się na podstawie art. 220 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, 1844 i 1846 oraz z 2026 r. poz. 426, 635 i 680).

Art. 19. 1. W sferze użyteczności publicznej związek metropolitalny może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne lub spółdzielnie, a także może przystępować do takich spółek lub spółdzielni.

2. W sferze użyteczności publicznej związek metropolitalny może, w celu wykonywania zadań, o których mowa w art. 13 ust. 2 pkt 1, 2 lub 4, utworzyć metropolitalny fundusz rozwoju w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością albo spółki akcyjnej.

3. Poza sferą użyteczności publicznej związek metropolitalny może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne oraz przystępować do nich, jeżeli działalność spółek polega na wykonywaniu działań wspierających rozwój gospodarki, przedsiębiorczości i innowacji w zakresie celów ustalonych w strategii rozwoju ponadlokalnego.

Art. 20. 1. Związek metropolitalny może tworzyć stowarzyszenia z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi jednostkami mającymi osobowość prawną.

2. Do stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 oraz z 2026 r. poz. 316 i 346), z tym że do utworzenia stowarzyszenia jest wymaganych co najmniej 3 założycieli.

3. Związek metropolitalny może nawiązywać współpracę z krajowymi podmiotami o charakterze metropolitalnym oraz podmiotami o charakterze metropolitalnym z innych państw.

Art. 21. Związek metropolitalny może zapewnić wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną:

- 1) swoim jednostkom organizacyjnym zaliczanym do sektora finansów publicznych,
- 2) urzędom gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- 3) gminnym jednostkom organizacyjnym gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego zaliczanym do sektora finansów publicznych,
- 4) starostwom powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- 5) powiatowym jednostkom organizacyjnym powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego zaliczanym do sektora finansów publicznych

– zwanym dalej „jednostkami obsługiwanymi”.

Art. 22. 1. Wspólną obsługę mogą prowadzić urząd metropolitalny lub jednostka organizacyjna związku metropolitalnego zaliczana do sektora finansów publicznych, zwane dalej „jednostkami obsługującymi”.

2. Zgromadzenie określa, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) jednostki obsługujące;
- 2) jednostki obsługiwane;
- 3) zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi.

3. Jednostka obsługująca ma prawo żądania od jednostki obsługiwanej informacji i wglądu w dokumentację w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

4. Jednostka obsługiwana ma prawo żądania od jednostki obsługującej informacji i wglądu w dokumentację w zakresie zadań wykonywanych przez jednostkę obsługującą w ramach wspólnej obsługi.

Art. 23. 1. Zakres wspólnej obsługi nie może obejmować kompetencji kierowników jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych do dysponowania środkami publicznymi oraz zaciągania zobowiązań, a także sporządzania i zatwierdzania planu finansowego oraz przeniesień wydatków w tym planie.

2. W przypadku powierzenia obowiązków z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości jednostek obsługiwanych są one przekazywane w całości.

Art. 24. Jednostka obsługująca jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych przetwarzanych przez jednostkę obsługiwaną w zakresie i celu niezbędnych do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

Art. 25. 1. Nadzór nad działalnością związku metropolitalnego sprawują:

- 1) Prezes Rady Ministrów;
- 2) wojewoda pomorski;
- 3) regionalna izba obrachunkowa właściwa ze względu na siedzibę związku metropolitalnego – w zakresie spraw finansowych.

2. Do nadzoru nad działalnością związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Rozdział 4

Władze związku metropolitalnego

Art. 26. 1. Organami związku metropolitalnego są:

- 1) zgromadzenie;
- 2) zarząd.

2. Organy związku metropolitalnego nie są organami nadzoru ani kontroli, ani organami administracyjnymi wyższego stopnia w postępowaniu administracyjnym w stosunku do organów gmin i powiatów wchodzących w jego skład.

Art. 27. 1. Działalność organów związku metropolitalnego jest jawna. Ograniczenia jawności mogą wynikać wyłącznie z ustaw.

2. Jawność działania organów związku metropolitalnego obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje zgromadzenia i posiedzenia jego komisji, a także dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń i sesji organów związku metropolitalnego i komisji zgromadzenia.

3. Zasady dostępu do dokumentów, o których mowa w ust. 2, i korzystania z nich określa statut związku metropolitalnego.

Art. 28. Zgromadzenie jest organem stanowiącym i kontrolnym związku metropolitalnego.

Art. 29. 1. Zgromadzenie składa się z delegatów reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego.

2. Delegatami są wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci miast) i starostowie powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego lub osoby przez nich upoważnione.

3. Osoba upoważniona przez delegata może wziąć udział w danej sesji zgromadzenia, jeżeli delegat nie może w niej uczestniczyć.

Art. 30. W zgromadzeniu z głosem doradczym uczestniczą:

- 1) marszałek województwa pomorskiego oraz, w przypadku włączenia jednostki samorządu terytorialnego spoza województwa pomorskiego do związku metropolitalnego, także marszałek tego województwa;
- 2) przedstawiciele środowiska naukowego, organizacji pozarządowych oraz samorządu gospodarczego, wskazani na zasadach określonych w statucie związku metropolitalnego.

Art. 31. Do wyłącznej właściwości zgromadzenia należą:

- 1) uchwalanie statutu związku metropolitalnego;
- 2) uchwalanie strategii i programów rozwoju związku metropolitalnego;
- 3) uchwalanie planu adaptacji do zmian klimatu;
- 4) uchwalanie planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego;
- 5) uchwalanie planu zrównoważonej mobilności miejskiej;
- 6) uchwalanie budżetu związku metropolitalnego;
- 7) rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego oraz sprawozdań finansowych związku metropolitalnego;
- 8) określenie składu liczbowego zarządu, wybieranie i odwoływanie zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia przewodniczącego zarządu;
- 9) podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia albo nieudzielenia absolutorium zarządowi z tytułu wykonania budżetu związku metropolitalnego;
- 10) podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych związku metropolitalnego dotyczących:
 - a) zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony, dłuższy niż 3 lata, albo na czas nieoznaczony, o ile ustawy szczególne nie stanowią inaczej; uchwała zgromadzenia jest wymagana również w przypadku, gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do 3 lat strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość; do czasu określenia zasad zarząd może dokonywać tych czynności wyłącznie za zgodą zgromadzenia,
 - b) emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
 - c) zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
 - d) ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd w roku budżetowym,
 - e) tworzenia spółek handlowych lub spółdzielni i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,
 - f) tworzenia, przekształcania i likwidowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego oraz wyposażania ich w majątek;

- 11) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku;
- 12) podejmowanie uchwał harmonizujących działalność gmin lub powiatów na rzecz osiągnięcia określonego celu, przy pozostawieniu swobody w doborze form jego osiągnięcia – w zakresie zadań publicznych związanych z zadaniami własnymi związku metropolitalnego;
- 13) ustalanie rekomendacji dotyczących aktów prawnych gmin i powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego – w zakresie zadań publicznych związanych z zadaniami własnymi związku metropolitalnego.

Art. 32. 1. Zgromadzenie kontroluje działalność zarządu i jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego. W tym celu zgromadzenie powołuje komisję rewizyjną.

2. W skład komisji rewizyjnej wchodzi co najmniej 3 delegatów. Członkostwa w komisji rewizyjnej nie można łączyć z funkcją członka zarządu oraz przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego zgromadzenia.

3. Komisja rewizyjna opiniuje wykonanie budżetu związku metropolitalnego i występuje z wnioskiem do zgromadzenia w sprawie udzielenia lub nieudzielenia zarządowi absolutorium. Wniosek w sprawie absolutorium podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową.

4. Komisja rewizyjna wykonuje inne zadania zlecone przez zgromadzenie w zakresie kontroli. Uprawnienie to nie narusza uprawnień kontrolnych innych komisji powoływanych przez zgromadzenie.

5. W wykonywaniu mandatu delegata w zgromadzeniu delegat ma prawo, jeżeli nie narusza to dóbr osobistych innych osób, do uzyskiwania informacji i materiałów, wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się te informacje i materiały, oraz wglądu w działalność urzędu metropolitalnego, a także spółek z udziałem tego związku, spółek handlowych z udziałem związkowych osób prawnych, związkowych osób prawnych oraz zakładów, przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego, z zachowaniem przepisów o tajemnicy prawnie chronionej.

Art. 33. 1. Uchwały zgromadzenia, o ile ustawa nie stanowi inaczej, zapadają w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zgromadzenia i wymagają poparcia przez:

- 1) taką liczbę delegatów reprezentujących gminy, że mieszkańcy tych gmin stanowią większość ludności zamieszkałej na obszarze związku metropolitalnego;
- 2) co najmniej 2/5 ustawowego składu zgromadzenia.

2. Liczbę ludności, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ustala się na podstawie danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 30 czerwca roku poprzedzającego rok, w którym odbywa się głosowanie.

3. Głosowania jawne na sesjach zgromadzenia odbywają się za pomocą urządzeń umożliwiających sporządzenie i utrwalenie imiennego wykazu głosowań delegatów.

4. Jeżeli przeprowadzenie głosowania w sposób określony w ust. 3 nie jest możliwe z przyczyn technicznych, przeprowadza się głosowanie imienne.

5. Imienne wykazy głosowań delegatów podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej związku metropolitalnego oraz w inny sposób zwyczajowo przyjęty na obszarze związku.

Art. 34. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do działalności i organizacji zgromadzenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące sejmiku województwa.

Art. 35. 1. Zarząd jest organem wykonawczym związku metropolitalnego.

2. W skład zarządu wchodzi od 3 do 5 członków, w tym przewodniczący i wiceprzewodniczący.

3. Przewodniczący, wiceprzewodniczący i pozostali członkowie zarządu mogą być zatrudniani w urzędzie metropolitalnym, jeżeli statut związku tak stanowi.

4. Członkiem zarządu nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.

5. Członkostwa w zarządzie nie można łączyć z:

- 1) członkostwem w organie jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) pełnieniem funkcji wójta, burmistrza, prezydenta miasta lub ich zastępców;
- 3) pełnieniem funkcji wojewody lub wicewojewody;
- 4) mandatem posła albo senatora.

Art. 36. 1. Zarząd jest wybierany przez zgromadzenie w głosowaniu tajnym.

2. W pierwszej kolejności wybiera się przewodniczącego zarządu, a następnie, na jego wniosek, pozostałych członków zarządu.

3. Kadencja zarządu trwa 5 lat, licząc od dnia wyboru.

Art. 37. 1. Zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie udzielenia zarządowi absolutorium.

2. Nieprzyjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, jest równoznaczne z przyjęciem uchwały w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium.

3. Uchwała zgromadzenia w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium jest równoznaczna ze złożeniem wniosku o odwołanie zarządu, chyba że po zakończeniu roku budżetowego zarząd został odwołany z innej przyczyny.

Art. 38. 1. Zgromadzenie rozpoznaje wniosek, o którym mowa w art. 37 ust. 3, na sesji zwołanej niewcześniejszej niż po upływie 14 dni od podjęcia uchwały w sprawie nieudzielenia zarządowi absolutorium.

2. Po zapoznaniu się z wnioskiem, o którym mowa w art. 37 ust. 3, i opiniami, o których mowa w art. 32 ust. 3, zgromadzenie może odwołać zarząd.

Art. 39. Do odwołania zarządu z przyczyny innej niż określona w art. 37 i rezygnacji zarządu albo poszczególnych jego członków stosuje się odpowiednio przepisy art. 37–40 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, z tym że uchwały zgromadzenia w tych sprawach podejmowane są większością, o której mowa w art. 33 ust. 1.

Art. 40. 1. Zarząd wykonuje zadania związku metropolitalnego niezastrzeżone dla zgromadzenia.

2. Do zadań zarządu należą w szczególności:

- 1) wykonywanie uchwał zgromadzenia;
- 2) gospodarowanie mieniem związku metropolitalnego, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez związek metropolitalny;
- 3) przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu związku metropolitalnego;
- 4) koordynowanie i kontrolowanie działalności jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego oraz kierowanie nią, w tym zatrudnianie i zwalnianie ich kierowników;
- 5) uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu metropolitalnego.

3. Uchwały zarządu zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu zarządu w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 41. 1. Zarząd wykonuje zadania przy pomocy urzędu metropolitalnego.

2. Organizację i zasady funkcjonowania urzędu metropolitalnego określa regulamin organizacyjny uchwalony przez zarząd.

3. Do urzędu metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące urzędu marszałkowskiego.

Art. 42. 1. Organizację i zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego określają regulaminy organizacyjne uchwalone przez zarząd, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

2. Do organizacji i funkcjonowania jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

3. Do pracowników urzędu metropolitalnego i pracowników jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach samorządowych dotyczące pracowników urzędu marszałkowskiego oraz pracowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Art. 43. 1. Zgromadzenie, na wniosek przewodniczącego zarządu, powołuje i odwołuje skarbnika związku metropolitalnego.

2. Sekretarz związku metropolitalnego i skarbnik związku metropolitalnego uczestniczą w pracach zarządu oraz mogą uczestniczyć w obradach zgromadzenia z głosem doradczym.

Art. 44. 1. Członek zarządu, skarbnik związku metropolitalnego i sekretarz związku metropolitalnego są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym.

2. Do oświadczeń majątkowych składanych przez osoby, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 27c ust. 1–12, art. 27d, art. 27f i art. 27g ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza oświadczenia majątkowego członka zarządu związku metropolitalnego, skarbnika związku metropolitalnego, sekretarza związku metropolitalnego, uwzględniając zakazy określone w odniesieniu do tych osób w przepisach ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 499 oraz z 2026 r. poz. 160 i 177).

Art. 45. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do zarządu oraz praw i obowiązków członków zarządu, skarbnika związku metropolitalnego i sekretarza związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu województwa, członków zarządu województwa, skarbnika i sekretarza województwa, w tym przepisy o pracownikach samorządowych dotyczące zarządu województwa, sekretarza i skarbnika województwa.

Rozdział 5

Mienie związku metropolitalnego

Art. 46. Mieniem związku metropolitalnego jest własność i inne prawa majątkowe nabyte przez związek metropolitalny.

Art. 47. 1. Nabycie mienia przez związek metropolitalny następuje:

- 1) na podstawie porozumienia z gminami lub powiatami wchodzącymi w skład związku metropolitalnego lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ze związkami jednostek samorządu terytorialnego albo ze Skarbem Państwa;
- 2) w wyniku własnej działalności gospodarczej;
- 3) przez inne czynności prawne, w tym w drodze darowizn, spadków i zapisów.

2. Do porozumień, których skutkiem jest nabycie przez związek metropolitalny nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub związku jednostek samorządu terytorialnego bądź obciążenie takiej nieruchomości ograniczonym prawem rzeczowym na rzecz związku metropolitalnego, stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce nieruchomościami dotyczące udostępniania nieruchomości jednostkom samorządu terytorialnego i ich związkom.

Art. 48. 1. Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia wykonywania zadań publicznych przez związek metropolitalny:

- 1) jednostka samorządu terytorialnego lub związek komunalny, na wniosek zarządu, może nieodpłatnie zbyć posiadane przez siebie akcje spółki akcyjnej lub udziały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz związku metropolitalnego, o ile przedmiot działalności spółki jest związany z wykonywaniem zadań związku metropolitalnego;
- 2) jednostka samorządu terytorialnego i związek metropolitalny mogą postanowić, w drodze zgodnych uchwał swoich organów stanowiących, o przekształceniu jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego tej jednostki samorządu terytorialnego odpowiednio w jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy związku metropolitalnego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z wykonywaniem zadań związku metropolitalnego;
- 3) jednostka samorządu terytorialnego i związek metropolitalny mogą postanowić, w drodze porozumienia, o wspólnym prowadzeniu i finansowaniu odpowiedniej jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego, o ile przedmiot ich działalności jest związany z wykonywaniem zadań związku metropolitalnego i jednostki samorządu terytorialnego;
- 4) związek komunalny, za zgodą związku metropolitalnego wyrażoną w drodze uchwały zgromadzenia, może postanowić, w drodze uchwały zgromadzenia związku komunalnego, o przeniesieniu na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z wykonywaniem zadań związku metropolitalnego.

2. Zbycie akcji lub udziałów, przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego i przeniesienie na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków związku komunalnego, o których mowa w ust. 1, następuje ze skutkiem na dzień 1 stycznia roku następującego po roku dokonania czynności prawnych, o których mowa w ust. 1.

3. Przekształcenie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego, w trybie przepisu ust. 1 pkt 2, skutkuje wstąpieniem jednostki powstałej w wyniku tego przekształcenia w prawa i obowiązki jednostki, którą przekształcono, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych.

4. Przepisy ust. 1 pkt 2 i ust. 2 stosuje się odpowiednio do przekształcenia jednostek budżetowych i zakładów budżetowych związków komunalnych odpowiednio w jednostki budżetowe i zakłady budżetowe związku metropolitalnego.

5. Przeniesienie praw i obowiązków, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, skutkuje wstąpieniem związku metropolitalnego w prawa i obowiązki związku komunalnego, w tym wynikające z zezwoleń i koncesji oraz innych aktów administracyjnych. Akty prawne organów związku komunalnego przekazujące zadania dotyczące wykonywania przekazanych zadań obowiązują do czasu ich uchylecia lub zmiany przez związek metropolitalny.

Art. 49. 1. Oświadczenie woli w sprawach majątkowych w imieniu związku metropolitalnego składają dwaj członkowie zarządu albo jeden członek zarządu i osoba upoważniona przez zarząd.

2. Zarząd może upoważnić pracowników urzędu metropolitalnego oraz pracowników jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności związku metropolitalnego.

3. Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań majątkowych, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika związku metropolitalnego albo osoby przez niego upoważnionej.

4. Skarbnik, który odmówił kontrasygnaty, ma obowiązek jej dokonania na pisemne polecenie przewodniczącego zarządu oraz powiadomienia o tym zgromadzenia i regionalnej izby obrachunkowej.

Art. 50. 1. Związek metropolitalny nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania osób prawnych utworzonych przez związek metropolitalny, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

2. Osoby prawne utworzone przez związek metropolitalny nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania związku metropolitalnego.

3. Obowiązkiem osób uczestniczących w zarządzaniu mieniem związku metropolitalnego jest zachowanie szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu zgodnie z przeznaczeniem tego mienia i jego ochrona.

Art. 51. Związek metropolitalny może prowadzić monitoring na terenie nieruchomości, obiektów budowlanych i terenu wokół nich. Do monitoringu stosuje się przepisy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa dotyczące monitoringu mienia samorządu województwa.

Rozdział 6

Finanse związku metropolitalnego

Art. 52. Związek metropolitalny samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Art. 53. 1. Łączna wysokość wydatków przeznaczonych na działalność administracyjną związku metropolitalnego, w tym obsługę organów, koszty biurowe, doradztwo i obsługę prawną, oraz promocję działalności związku nie może przekraczać 5 % jego budżetu.

2. Łączna wysokość wydatków związku metropolitalnego przeznaczonych na badania naukowe i prace rozwojowe służące realizacji zadań związku metropolitalnego lub współpracę związku metropolitalnego z publicznymi uczelniami tworzącymi federację podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.³⁾), nie może być niższa niż 5 % jego budżetu.

3. Co najmniej 40 % wydatków związku metropolitalnego przeznaczonych na jego zadania własne służy finansowaniu zadań realizowanych na obszarze gmin niemających statusu miasta na prawach powiatu.

Art. 54. Przekazywanie związkowi metropolitalnemu, w drodze ustawy, nowych zadań wymaga zapewnienia środków finansowych koniecznych do ich realizacji w postaci zwiększenia dochodów.

Art. 55. 1. Za prawidłowe wykonanie budżetu związku metropolitalnego odpowiada zarząd.

2. Zarządowi przysługuje wyłączne prawo:

- 1) zaciągania zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 2) emitowania papierów wartościowych, w ramach upoważnień udzielonych przez zgromadzenie;
- 3) dokonywania wydatków budżetowych;
- 4) zgłaszania propozycji zmian w budżecie związku metropolitalnego;
- 5) dysponowania rezerwą budżetu związku metropolitalnego;
- 6) blokowania środków budżetowych w przypadkach określonych ustawą.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1794, 1837 i 1864 oraz z 2026 r. poz. 187, 203, 328, 370, 635, 637 i 821.

Art. 56. Gospodarka środkami finansowymi znajdującymi się w dyspozycji związku metropolitalnego jest jawna. Wymóg jawności jest spełniany w szczególności przez:

- 1) jawność debaty budżetowej;
- 2) opublikowanie uchwały budżetowej, jej zmian i sprawozdań z wykonania budżetu związku metropolitalnego;
- 3) przedstawienie pełnego wykazu kwot dotacji celowych udzielanych z budżetu związku metropolitalnego;
- 4) ujawnienie sprawozdania zarządu z działań, o których mowa w art. 55 ust. 2 pkt 1 i 2.

Art. 57. Dyspozycja środkami pieniężnymi związku metropolitalnego jest oddzielona od jej kasowego wykonania.

Rozdział 7

Dochody związku metropolitalnego

Art. 58. Źródłami dochodów związku metropolitalnego są:

- 1) udział w podatku dochodowym od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku metropolitalnego;
- 2) składki od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego;
- 3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe związku metropolitalnego i wpłaty od zakładów budżetowych związku metropolitalnego;
- 4) dochody z majątku związku metropolitalnego;
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz związku metropolitalnego;
- 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez związek metropolitalny, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody związku metropolitalnego;
- 8) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych związku metropolitalnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- 9) dotacje z budżetu państwa;
- 10) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
- 11) dotacje z budżetów związków komunalnych;
- 12) inne dochody należne związkowi metropolitalnemu na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 59. Źródłami dochodu związku metropolitalnego mogą być:

- 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 3) środki z funduszy celowych pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.⁴⁾).

Art. 60. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje z budżetu państwa w zakresie, o którym mowa w przepisach o rozwoju regionalnym.

Art. 61. 1. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetów jednostek samorządu terytorialnego i budżetów związków komunalnych na dofinansowanie zadań publicznych wykonywanych przez ten związek.

2. Do dotacji, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego innej jednostce samorządu terytorialnego.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1080, 1812 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607 i 635.

Art. 62. 1. Wysokość udziału związku metropolitalnego w podatku dochodowym od osób fizycznych, od dochodów podatników tego podatku zamieszkałych w gminach wchodzących w skład związku metropolitalnego, wynosi 0,49 %, a podatników tego podatku zamieszkałych w gminach niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego wynosi 0,14 %.

2. Kwotę rocznego dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, od dochodów podatników tego podatku, stanowi suma dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego i dochodu związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego, ustalana według wzoru:

$$Dzm = Dzm(gm) + Dzm(p),$$

gdzie:

- Dzm* – oznacza roczny dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym mieszkańców,
- Dzm(gm)* – oznacza dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- Dzm(p)* – oznacza dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego.

3. Dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego ustala się, mnożąc zwaloryzowane zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572 i 1717, z 2025 r. poz. 1659 oraz z 2026 r. poz. 875) dochody podatników tego podatku zamieszkałych w gminach wchodzących w skład związku metropolitalnego przez 0,0049 według wzoru:

$$Dzm(gm) = 0,0049 \times Dmg,$$

gdzie:

- Dzm(gm)* – oznacza dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- Dmg* – oznacza dochody mieszkańców gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego.

4. Dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego ustala się, mnożąc zwaloryzowane zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dochody podatników tego podatku zamieszkałych w gminach niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego przez 0,0014 według wzoru:

$$Dzm(p) = 0,0014 \times Dmp,$$

gdzie:

- Dzm(p)* – oznacza dochód związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mieszkańców gmin niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- Dmp* – oznacza dochody mieszkańców gmin niewchodzących w skład związku metropolitalnego położonych w granicach powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego.

5. Dochód podatników, o którym mowa w ust. 2, ustala się na podstawie danych z roku bazowego w rozumieniu art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dochody związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych przekazuje Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy na rachunek bankowy związku w dwunastu równych ratach miesięcznych, w terminie do 25. dnia każdego miesiąca. Jeżeli związek metropolitalny utworzono w trakcie roku kalendarzowego, liczbę rat ustala się w proporcji liczby miesięcy pozostałych do zakończenia tego roku do całego roku.

Art. 63. 1. Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego są obowiązane, począwszy od roku utworzenia związku metropolitalnego, wносить składkę roczną na rzecz tego związku.

2. Składka roczna składa się z części stałej i części zmiennej.

3. Część stałą składki rocznej ustala się:

- 1) dla gmin niebędących miastami na prawach powiatu, wchodzących w skład związku metropolitalnego, mnożąc 0,0024 przez dochód gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy;
- 2) dla miast na prawach powiatu wchodzących w skład związku metropolitalnego, mnożąc 0,0024 przez dochód miasta na prawach powiatu z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy;
- 3) dla powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego, mnożąc 0,00069 przez dochód powiatu z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy.

4. Wysokość części zmiennej składki rocznej zależy od liczby i zakresu zadań powierzonych związkowi metropolitalnemu przez jednostki samorządu terytorialnego i odpowiada rzeczywistym kosztom ponoszonym przez te jednostki na wykonywanie tych zadań.

5. Szczegółowe zasady ustalania wysokości części zmiennej składki rocznej oraz terminy płatności części stałej i części zmiennej składki rocznej określa statut związku metropolitalnego.

6. Jeżeli przemawia za tym ważny interes społeczny, związek metropolitalny może postanowić o sfinansowaniu całości lub części zadania powierzonego przez jednostki samorządu terytorialnego z innych źródeł dochodów związku metropolitalnego niż część zmienna składki rocznej.

7. Do składki rocznej stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2026 r. poz. 622, 825, 846 i 875), z tym że kompetencje organu podatkowego wykonuje przewodniczący zarządu.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach

Art. 64. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1262) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 15 w ust. 6 po wyrazach „sejmik województwa” dodaje się przecinek i wyrazy „a w odniesieniu do metropolitalnego regularnego przewozu osób – zgromadzenie związku metropolitalnego”;
- 2) w art. 16:
 - a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Dane i informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, są zapisywane w pamięci elektronicznej biletu lub w systemie informatycznym realizującym sprzedaż on-line, jeżeli bilet ma formę elektroniczną.”;
 - b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Jeżeli przewoźnik wprowadził rozwiązania taryfowo-techniczne, które umożliwiają ustalenie za pomocą środków technicznych danych, o których mowa w ust. 2, w trakcie podróży lub po jej zakończeniu, dopuszcza się zmianę tych danych, w tym wielokrotną, w toku realizacji umowy przewozowej, a także wystawienie biletu po zakończeniu podróży.”;
- 3) w art. 34a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W odniesieniu do gminnego, powiatowego, wojewódzkiego lub metropolitalnego regularnego przewozu osób przepis, o których mowa w ust. 1, określają odpowiednio rada gminy, rada powiatu, sejmik województwa albo zgromadzenie związku metropolitalnego, a w mieście stołecznym Warszawie – Rada miasta stołecznego Warszawy.”.

Art. 65. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662) w art. 10b w ust. 1 po wyrazach „wspólnej obsługi” dodaje się przecinek i wyrazy „a w przypadku gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego – jednostka organizacyjna związku metropolitalnego”.

Art. 66. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2026 r. poz. 457) w art. 28 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Instytucja kultury może otrzymać z budżetu związku metropolitalnego dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji lub na realizację zadań i programów ważnych z punktu widzenia polityki rozwoju kultury oraz ochrony dziedzictwa kulturowego obszaru związku metropolitalnego.”.

Art. 67. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2026 r. poz. 554, 779 i 846) w art. 17 w ust. 1 pkt 4g otrzymuje brzmienie:

„4g) dochody związków jednostek samorządu terytorialnego, w tym związków metropolitalnych – w części przeznaczonej dla tych jednostek;”.

Art. 68. W ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:
„Zadania gmin i związków metropolitalnych”;
- 2) w art. 3 w ust. 4 skreśla się wyrazy „lub zgromadzenie związku metropolitalnego”;
- 3) po art. 4c dodaje się art. 4ca w brzmieniu:

„Art. 4ca. 1. Związek metropolitalny może, w ramach swoich zadań, zapewnić budowę, rozbudowę, modernizację, utrzymanie i eksploatację własnych lub wspólnych z inną gminą lub gminami instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych, o których mowa w art. 38b ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, lub instalacji do przetwarzania odpadów powstałych z przetworzenia odpadów komunalnych, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami i zasadą bliskości.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, jest wymagana uchwała zgromadzenia związku metropolitalnego.”.

Art. 69. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 i 875) w art. 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy dotyczące jednostek samorządu terytorialnego stosuje się odpowiednio do związków tych jednostek oraz związków metropolitalnych.”.

Art. 70. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252) w art. 6b w ust. 1 po wyrazach „wspólnej obsługi” dodaje się przecinek i wyrazy „a w przypadku powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego – jednostka organizacyjna związku metropolitalnego”.

Art. 71. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w art. 13:

- 1) dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) akty prawa miejscowego stanowione przez organ związku metropolitalnego;”;
- 2) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowionego przez: wojewodę i organy administracji niezespółonej, organ samorządu województwa, organ powiatu, organ gminy i organ związku metropolitalnego;”;
- 3) po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:
„6a) porozumienia w sprawie wykonywania zadań publicznych zawarte między związkiem metropolitalnym i:
 - a) jednostką samorządu terytorialnego,
 - b) związkiem międzygminnym, związkiem powiatów lub związkiem powiatowo-gminnym,
 - c) organem administracji rządowej;”;
- 4) pkt 7 otrzymuje brzmienie:
„7) uchwały budżetowe gminy, powiatu, województwa i związku metropolitalnego oraz sprawozdanie z wykonania budżetu gminy, powiatu, województwa i związku metropolitalnego;”;
- 5) pkt 8a otrzymuje brzmienie:
„8a) rozstrzygnięcia nadzorcze dotyczące aktów prawa miejscowego stanowionych przez jednostki samorządu terytorialnego i związku metropolitalne;”.

Art. 72. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, metropolitalnych, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska oraz metropolitalnych i miejskich planów adaptacji.”;

2) w art. 17:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ wykonawczy województwa, związku metropolitalnego, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, metropolitalne, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.”;

b) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) organ wykonawczy województwa – w przypadku projektów metropolitalnych i powiatowych programów ochrony środowiska;”;

3) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, zgromadzenie związku metropolitalnego, rada powiatu albo rada gminy.

2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, związku metropolitalnego, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, zgromadzeniu związku metropolitalnego, radzie powiatu lub radzie gminy.

3. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, zgromadzeniu związku metropolitalnego, radzie powiatu albo radzie gminy raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, związku metropolitalnego, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw klimatu, organu wykonawczego województwa, zarządu związku metropolitalnego i organu wykonawczego powiatu.”;

4) po art. 18c dodaje się art. 18ca i art. 18cb w brzmieniu:

„Art. 18ca. 1. Dla obszaru związku metropolitalnego można sporządzić metropolitalny plan adaptacji.

2. Do metropolitalnego planu adaptacji przepisy art. 18a–18c stosuje się odpowiednio, przy czym:

- 1) kompetencje rady gminy wykonuje zgromadzenie związku metropolitalnego;
- 2) kompetencje burmistrza albo prezydenta miasta wykonuje zarząd związku metropolitalnego.

Art. 18cb. W przypadku opracowania metropolitalnego planu adaptacji przez związek metropolitalny:

- 1) gminy, które wchodzą w skład związku metropolitalnego, nie opracowują miejskich planów adaptacji;
- 2) z dniem wejścia w życie tego planu tracą moc miejskie plany adaptacji opracowane przez gminy, które wchodzą w skład związku metropolitalnego.”;

5) po art. 80c dodaje się art. 80d w brzmieniu:

„Art. 80d. Związki metropolitalne mogą w ramach swojej działalności podejmować inicjatywy w kształtowaniu pozytywnego stosunku społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony.”;

6) w art. 91:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz zarządowi związku metropolitalnego projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

2. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz zarząd związku metropolitalnego są obowiązani wydać opinię w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w ust. 1.”;

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1080, 1812 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607 i 635.

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 4, zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz zarządowi związku metropolitalnego projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych, o którym mowa w art. 92. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

6. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz zarząd związku metropolitalnego są obowiązani wydać opinię w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, o którym mowa w ust. 5.”;

7) w art. 92 ust. 1 i 1a otrzymują brzmienie:

„1. W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, informowania, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz zarządowi związku metropolitalnego projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:

- 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
- 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

1a. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz zarząd związku metropolitalnego są obowiązani wydać opinię w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, o którym mowa w ust. 1.”;

8) w art. 96 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 1, opracowuje zarząd województwa. Zarząd województwa przedstawia projekt uchwały do zaopiniowania właściwym miejscowo wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast, starostom oraz zarządowi związku metropolitalnego.

3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta oraz zarząd związku metropolitalnego są obowiązani wydać opinię w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały, o którym mowa w ust. 2.”.

Art. 73. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538, 781 i 864) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8e w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz związki metropolitalne i ich jednostki organizacyjne;”;

2) w art. 17 w pkt 6 w lit. a po tiret drugim dodaje się tiret trzecie w brzmieniu:

„– zarządu związku metropolitalnego, jeżeli gmina wchodzi w skład tego związku;”;

3) w art. 38b w ust. 2 w pkt 2 w lit. d dodaje się przecinek i lit. e w brzmieniu:

„e) zgromadzenia związku metropolitalnego, w którego skład wchodzi gminy lub powiaty położone na terenie województwa”.

Art. 74. W ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1234 oraz z 2026 r. poz. 41 i 815) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w pkt 62 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 63 w brzmieniu:

„63) jednostka samorządu terytorialnego – gmina, powiat, województwo, związek metropolitalny.”;

2) w art. 9s ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W odniesieniu do nieruchomości objętych decyzją o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej, oznaczonych zgodnie z art. 9q ust. 1 pkt 8, w celu zapewnienia prawa do wejścia na teren nieruchomości w związku z prowadzeniem inwestycji kolejowej obejmującej budowę lub przebudowę tunelu, w tym budowanego metodą odkrywkową, wykopu przekrytego, estakady, wiaduktu lub mostu, a także prace związane z jego konserwacją, utrzymaniem lub usuwaniem awarii, wojewoda w decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej ograniczy, za odszkodowaniem, sposób korzystania z nieruchomości przez udzielenie zezwolenia na budowę lub przebudowę tunelu, w tym budowanego metodą odkrywkową, wykopu przekrytego, estakady, wiaduktu lub mostu, oraz związanych z nim układu drogowego lub urządzeń wodnych, ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej oraz urządzeń łączności publicznej i sygnalizacji, a także innych podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń.”.

Art. 75. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426 i 737) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w pkt 1 po wyrazach „jednostek samorządu terytorialnego” dodaje się wyrazy „oraz związki metropolitalne, politykach lub planach rozwoju wyznaczających kierunki działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu opracowywanych przez związki metropolitalne”;
- 2) w art. 16 ust. 4d otrzymuje brzmienie:

„4d. Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru może nastąpić również na wniosek rady gminy, na obszarze której park krajobrazowy miałby być utworzony lub powiększony, lub zgromadzenia związku metropolitalnego, jeżeli park krajobrazowy miałby być utworzony lub powiększony w taki sposób, że przekroczy granice jednej gminy wchodzącej w skład związku metropolitalnego.”;
- 3) w art. 23 ust. 3d otrzymuje brzmienie:

„3d. Utworzenie obszaru chronionego krajobrazu lub jego powiększenie może nastąpić również na wniosek rady gminy, na obszarze której obszar chronionego krajobrazu miałby być utworzony lub powiększony, lub zgromadzenia związku metropolitalnego, jeżeli obszar chronionego krajobrazu miałby być utworzony lub powiększony w taki sposób, że przekroczy granice jednej gminy wchodzącej w skład związku metropolitalnego.”.

Art. 76. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1154, 1795 i 1847 oraz z 2026 r. poz. 846 i 875) w art. 7 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) związki metropolitalne;”.

Art. 77. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, 1844 i 1846 oraz z 2026 r. poz. 426, 635 i 680) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 53 w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Kierownik jednostki obsługującej, o której mowa w art. 10b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), art. 6b ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912), art. 8d ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720), art. 16b ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 oraz z 2026 r. poz. 912) i art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. poz. 912), jest odpowiedzialny za gospodarkę finansową oraz rachunkowość i sprawozdawczość jednostki obsługiwanej, o której mowa w art. 10a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6a pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 8c pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 16a ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim i art. 21 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim, w zakresie obowiązków powierzonych uchwałą, o której mowa w art. 10b ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6b ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, art. 8d ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, art. 16b ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim i art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim, albo porozumieniem, o którym mowa w art. 10b ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6b ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i art. 8d ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.”;
- 2) w art. 54 w ust. 2a po wyrazach „o samorządzie województwa” dodaje się przecinek i wyrazy „art. 16a ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim i art. 21 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim”.

Art. 78. W ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 285, 1173 i 1843 oraz z 2026 r. poz. 475) w art. 4 w ust. 1 pkt 5a otrzymuje brzmienie:

„5a) metropolitalne przewozy pasażerskie – przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany w granicach związku metropolitalnego, a w przypadku linii komunikacyjnej w transporcie kolejowym – także przewóz do najbliższej stacji w gminie sąsiadującej ze związkiem metropolitalnym umożliwiający przesiadki w celu odbycia dalszej podróży lub techniczne odwrócenie biegu pociągu, oraz przewóz powrotny; inne przewozy niż gminne, powiatowe, powiatowo-gminne, wojewódzkie i międzywojewódzkie;”.

Art. 79. W ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2026 r. poz. 68, 516 i 900) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w pkt 15a lit. a otrzymuje brzmienie:
„a) jednostka samorządu terytorialnego lub związek metropolitalny, lub”;
- 2) w art. 133 po wyrazach „samorządu terytorialnego” dodaje się przecinek i wyrazy „ich związków, zrzeszeń gmin oraz związków metropolitalnych”.

Art. 80. W ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 2 w pkt 5 po wyrazach „jednostki organizacyjne” dodaje się przecinek i wyrazy „związki metropolitalne, ich jednostki organizacyjne”;
- 2) w art. 3 w ust. 3 po wyrazie „województwem” dodaje się przecinek i wyrazy „związkiem metropolitalnym”;
- 3) w art. 17 w ust. 2 w pkt 4 w lit. a dodaje się tiret jedenaste w brzmieniu:
„– zarząd związku metropolitalnego, jeżeli gmina wchodzi w skład tego związku – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju ponadlokalnego uchwaloną przez ten związek metropolitalny.”.

Art. 81. W ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1:
 - a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Związek metropolitalny jest zrzeszeniem gmin lub powiatów województwa śląskiego charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych i zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 1 000 000 mieszkańców.”;
 - b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Powiat może wchodzić w skład związku metropolitalnego pod warunkiem, że w skład tego związku wchodzi co najmniej jedna gmina położona na obszarze tego powiatu.”;
 - c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. Obszar związku metropolitalnego ustala się na podstawie granic administracyjnych gmin wchodzących w skład tego związku. Mieszkańcami związku metropolitalnego są mieszkańcy gmin wchodzących w skład tego związku.”;
- 2) w art. 3:
 - a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Statut związku metropolitalnego określa w szczególności:
 - 1) zasady rozpatrywania przez zgromadzenie związku metropolitalnego, zwane dalej „zgromadzeniem”, wniosków gmin i powiatów o włączenie do związku metropolitalnego albo wyłączenie z tego związku oraz sposób dokonywania rozliczeń majątkowych w tych przypadkach;
 - 2) organizację wewnętrzną związku metropolitalnego i tryb działania jego organów;
 - 3) sposób i tryb udzielania przez delegatów zgromadzenia upoważnienia do udziału w sesji zgromadzenia w przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 4;
 - 4) zasady i formy udziału mieszkańców związku metropolitalnego w działalności tego związku, w tym w konsultacjach społecznych.”;
 - b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Projekt statutu związku metropolitalnego i jego zmian podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa śląskiego. Zarząd województwa śląskiego wydaje opinię w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia projektu. Po upływie tego terminu projekt uznaje się za zaopiniowany pozytywnie.”;

- 3) w art. 4:
- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) włączyć do związku gminy lub powiaty lub wyłączyć je z niego oraz zmienić nazwę związku metropolitalnego i siedzibę jego władz”;
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W przypadku włączenia do związku metropolitalnego gmin lub powiatów lub wyłączenia ich z niego w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, Rada Ministrów ustala obszar i granice związku metropolitalnego przez wskazanie gmin, które wchodzi w skład związku.”;
- 4) w art. 6:
- a) w ust. 1 wyrazy „wniosek o zmianę obszaru i granic związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „wniosek o włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego” oraz skreśla się wyrazy „związku metropolitalnego, zwane dalej „zgrupowaniem””;
 - b) w ust. 2:
 - wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Wniosek o włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego zawiera:”;
 - pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) uzasadnienie zawierające w szczególności wskazanie form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, które mają zostać włączone w skład związku metropolitalnego lub z niego wyłączone, zaawansowania procesów urbanizacyjnych i powiązań funkcjonalnych oraz opis struktury osadniczej i przestrzennej uwzględniający więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe na tym obszarze;”;
 - c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Do wniosku o włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego dołącza się:
 - 1) uchwałę organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego w sprawie przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami;
 - 2) uchwałę organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego oraz uchwałę zgromadzenia zawierające opinie, o których mowa w art. 7 ust. 2.”;
 - d) dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:
„4. W przypadku wyłączenia ze związku metropolitalnego gminy lub powiatu:
 - 1) przyjęte przez związek metropolitalny strategie rozwoju, polityki publiczne i inne dokumenty z zakresu polityki rozwoju zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku metropolitalnego do dnia wejścia w życie nowych strategii, polityk publicznych lub dokumentów z zakresu polityki rozwoju związku metropolitalnego;
 - 2) ustanowione przez zgromadzenie akty prawa miejscowego zachowują moc i obowiązują na nowym obszarze związku metropolitalnego do dnia wejścia w życie nowych aktów prawa miejscowego.

5. Wniosek o wyłączenie gminy ze związku metropolitalnego jest niedopuszczalny, jeżeli wyłączenie to naruszyłoby ciągłość przestrzenną związku. Ciągłość przestrzenną związku metropolitalnego ustala się na podstawie granic administracyjnych gmin.”;
- 5) w art. 7:
- a) w ust. 2 uchyla się pkt 1,
 - b) w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, które mają wejść w skład związku metropolitalnego albo zostać z niego wyłączone.”;
- 6) w art. 8 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Włączenie do związku metropolitalnego gminy lub powiatu lub wyłączenie ich z niego, zmiana nazwy związku metropolitalnego lub siedziby jego władz następują z dniem 1 stycznia.”;
- 7) w art. 9 w ust. 2 w pkt 2 po wyrazie „metropolitalnego” dodaje się przecinek i wyrazy „zwanego dalej „zarządem””;

8) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. 1. Związek metropolitalny wykonuje zadania publiczne w zakresie:

- 1) polityki rozwoju;
- 2) kształtowania ładu przestrzennego;
- 3) ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu;
- 4) planowania i organizowania metropolitalnych przewozów pasażerskich i zarządzania nimi;
- 5) rozwoju, koordynowania i integrowania publicznego transportu zbiorowego, w tym organizowanego przez jednostki samorządu terytorialnego oraz związki tych jednostek działające w całości lub w części na obszarze związku metropolitalnego;
- 6) planowania, rozwoju i integracji zrównoważonej mobilności miejskiej i zarządzania nią;
- 7) opiniowania inwestycji celu publicznego w zakresie budowy lub rozbiórki obiektów i urządzeń infrastruktury transportowej, w szczególności dróg kolejowych oraz dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na obszarze związku;
- 8) promocji związku metropolitalnego i jego obszaru.

2. Związek metropolitalny może wykonywać, o ile tak stanowi jego statut, zadania publiczne w zakresie:

- 1) promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej;
- 2) prowadzenia centrów usług społecznych;
- 3) polityki gospodarczej i innowacyjnej, w tym przez rozwijanie oraz wspieranie branż innowacyjnych, dla osiągnięcia celów określonych w strategii rozwoju związku metropolitalnego;
- 4) wspierania szkolnictwa wyższego i nauki, w tym przez finansowanie lub dofinansowywanie wykonywania zadań uczelni, w szczególności w zakresie prowadzenia kształcenia na studiach oraz prowadzenia działalności naukowej, dla osiągnięcia celów określonych w strategii rozwoju związku metropolitalnego;
- 5) wspierania i rozwoju edukacji, w szczególności szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ośrodków kształcenia, w tym branżowych centrów umiejętności;
- 6) rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego obszaru związku metropolitalnego;
- 7) realizacji lub wspierania inwestycji celu publicznego w zakresie gospodarki komunalnej;
- 8) zapewnienia budowy, rozbudowy, modernizacji, utrzymania i eksploatacji instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym instalacji komunalnych, o których mowa w art. 38b ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.⁶⁾), lub instalacji do przetwarzania odpadów powstałych z przetworzenia odpadów komunalnych;
- 9) rozwoju źródeł wytwórczych energii, w tym odnawialnych źródeł energii oraz tworzenia i rozwoju społeczności energetycznych;
- 10) prowadzenia centrów usług wspólnych;
- 11) podnoszenia kompetencji i organizowania formy doradztwa dla pracowników urzędu metropolitalnego oraz pracowników jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego.

3. Wykonywanie zadań związku metropolitalnego nie może naruszać zakresu działania gmin, powiatów ani województw.

4. Na podstawie porozumienia zawartego z jednostką samorządu terytorialnego lub związkiem tych jednostek związek metropolitalny może wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania gminy, powiatu lub samorządu województwa lub koordynować wykonywanie tych zadań.

5. Na podstawie porozumienia zawartego z organem administracji rządowej związek metropolitalny może wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania administracji rządowej.

6. Związek metropolitalny wykonujący zadania publiczne objęte porozumieniami, o których mowa w ust. 4 i 5, otrzymuje odpowiednio od jednostek samorządu terytorialnego, związków tych jednostek albo organów administracji rządowej dotacje celowe, a w przypadku jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego – część zmienną składki rocznej, o której mowa w art. 53.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1597, 1688, 1852 i 2029, z 2024 r. poz. 1834, 1911 i 1914, z 2025 r. poz. 1812 oraz z 2026 r. poz. 174, 815 i 875.

7. Na podstawie porozumienia zawartego ze związkiem metropolitalnym jednostka samorządu terytorialnego lub związek tych jednostek mogą wykonywać zadania publiczne należące do zakresu działania związku metropolitalnego ze skutkiem prawnym dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio.

8. Do porozumień, o których mowa w ust. 4, 5 i 7, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912).

9. W zakresie zadań powierzonych związkowi metropolitalnemu przez jednostkę samorządu terytorialnego lub związku tych jednostek zgromadzenie wykonuje kompetencje przysługujące organowi stanowiącemu tej jednostki lub tego związku.”;

9) w art. 12a:

a) w ust. 4 wyrazy „zarząd związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „zarząd”,

b) w ust. 7 po wyrazie „gmin” dodaje się wyrazy „lub powiatów”;

10) po art. 12a dodaje się art. 12b w brzmieniu:

„Art. 12b. 1. Zgromadzenie może określić zasady, na jakich w wykonywaniu zadań powierzanych związkowi metropolitalnemu uczestniczą gminy lub powiaty wchodzące w skład tego związku.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, uwzględniają w szczególności dążenie do zapewnienia spójności i sprawności realizacji danego zadania na całym obszarze związku metropolitalnego oraz potrzebę optymalnego wykorzystania zasobów publicznych, w tym specjalistycznych kadr, infrastruktury oraz innych składników majątku komunalnego niezbędnego do realizacji danego zadania będących w dyspozycji związku metropolitalnego oraz jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład tego związku.

3. Współdziałanie jednostki samorządu terytorialnego ze związkiem metropolitalnym w zakresie, o którym mowa w ust. 1, wymaga wyrażenia przez nią zgody na zasady realizacji zadania, określone przez związek.”;

11) w art. 13:

a) w ust. 1:

– w pkt 1 wyrazy „zarządu związku metropolitalnego” zastępuje się wyrazami „zarządu”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) związek jednostek samorządu terytorialnego, za zgodą związku metropolitalnego wyrażoną w drodze uchwały zgromadzenia, może postanowić, w drodze uchwały zgromadzenia związku jednostek samorządu terytorialnego, o przeniesieniu na związek metropolitalny wszelkich praw i obowiązków tego związku jednostek samorządu terytorialnego, o ile przedmiot jego działalności jest związany z realizacją zadań związku metropolitalnego;”,

– dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, oraz związek metropolitalny mogą postanowić, w drodze zgodnych uchwał odpowiednio zgromadzenia oraz walnego zebrania członków stowarzyszenia, o przejęciu przez związek metropolitalny praw i obowiązków stowarzyszenia, o ile przedmiot jego działalności jest związany z wykonywaniem zadań związku metropolitalnego.”,

b) dodaje się ust. 8–10 w brzmieniu:

„8. Uchwała walnego zebrania członków stowarzyszenia, o której mowa w ust. 1 pkt 4, zapada większością 3/5 głosów pełnego składu organu w głosowaniu imiennym.

9. W zakresie wykraczającym poza granice związku metropolitalnego związek ten wykonuje zadania stowarzyszenia przez okres 5 lat, począwszy od przejęcia praw i obowiązków stowarzyszenia. Zgromadzenie, w szczególności uzasadnionych przypadkach, może wydłużyć ten okres.

10. Z dniem przejęcia praw i obowiązków stowarzyszenia, na wniosek związku metropolitalnego, organ rejestrowy wykreśla stowarzyszenie z właściwego rejestru.”;

12) w art. 14:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W celu wykonywania zadań publicznych związek metropolitalny może:

- 1) tworzyć standardy jakości i dostępności usług publicznych na obszarze związku i udzielać jednostkom samorządu terytorialnego wchodzącym w skład związku metropolitalnego wsparcia finansowego na działania zmierzające do spełnienia tych standardów;
- 2) uzgadniać i prezentować wspólne stanowisko jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego wobec podmiotów zewnętrznych, w tym organów administracji rządowej;
- 3) tworzyć, przekształcać i likwidować jednostki organizacyjne;
- 4) prowadzić działalność gospodarczą niewykraczającą poza zakres zadań o charakterze użyteczności publicznej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679).”

b) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje przewodniczący zarządu.

4. Na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawach zgromadzenie stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze tego związku lub jego części. Do aktów prawa miejscowego stanowiących przez zgromadzenie stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 8 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720).”;

13) w art. 15 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Związek metropolitalny może nawiązywać współpracę z krajowymi podmiotami o charakterze metropolitalnym oraz podmiotami o charakterze metropolitalnym z innych państw.”;

14) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. 1. Związek metropolitalny może udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, jednostkom samorządu terytorialnego wchodzącym w jego skład na wykonywanie zadań publicznych związanych przedmiotowo z zadaniami własnymi związku metropolitalnego.

2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz związki tych jednostek mogą udzielać pomocy, w tym pomocy finansowej, związkowi metropolitalnemu na wykonywanie zadań publicznych związku metropolitalnego.

3. Pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1 i 2, udziela się na podstawie art. 220 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, z późn. zm.⁷⁾).”;

15) po art. 16 dodaje się art. 16a–16d w brzmieniu:

„Art. 16a. Związek metropolitalny może zapewnić wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną:

- 1) swoim jednostkom organizacyjnym zaliczanym do sektora finansów publicznych,
- 2) urzędów gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- 3) gminnym jednostkom organizacyjnym gmin wchodzących w skład związku metropolitalnego zaliczanym do sektora finansów publicznych,
- 4) starostwom powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego,
- 5) powiatowym jednostkom organizacyjnym powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego zaliczanym do sektora finansów publicznych

– zwanym dalej „jednostkami obsługiwanymi”.

Art. 16b. 1. Wspólną obsługę mogą prowadzić urząd metropolitalny lub jednostka organizacyjna związku metropolitalnego zaliczana do sektora finansów publicznych, zwane dalej „jednostkami obsługującymi”.

2. Zgromadzenie określa, w drodze uchwały, w szczególności:

- 1) jednostki obsługujące;
- 2) jednostki obsługiwane;
- 3) zakres obowiązków powierzonych jednostkom obsługującym w ramach wspólnej obsługi.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1844 i 1846 oraz z 2026 r. poz. 426, 635, 680 i 912.

3. Jednostka obsługująca ma prawo żądania od jednostki obsługiwanej informacji i wglądu w dokumentację w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.

4. Jednostka obsługiwana ma prawo żądania od jednostki obsługującej informacji i wglądu w dokumentację w zakresie zadań wykonywanych przez jednostkę obsługującą w ramach wspólnej obsługi.

Art. 16c. 1. Zakres wspólnej obsługi nie może obejmować kompetencji kierowników jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych do dysponowania środkami publicznymi oraz zaciągania zobowiązań, a także sporządzania i zatwierdzania planu finansowego oraz przeniesień wydatków w tym planie.

2. W przypadku powierzenia obowiązków z zakresu rachunkowości i sprawozdawczości jednostek obsługiwanych są one przekazywane w całości.

Art. 16d. Jednostka obsługująca jest uprawniona do przetwarzania danych osobowych przetwarzanych przez jednostkę obsługiwaną w zakresie i celu niezbędnych do wykonywania zadań w ramach wspólnej obsługi tej jednostki.”;

16) w art. 17 w ust. 2 skreśla się wyrazy „(Dz. U. z 2024 r. poz. 566, 1907 i 1940)”;

17) w art. 18 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zarząd.”;

18) w art. 19 w ust. 2 po wyrazie „posiedzeń” dodaje się wyrazy „i sesji”;

19) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. 1. Zgromadzenie składa się z delegatów reprezentujących jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego.

2. Delegatami są wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci miast) i starostowie powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego lub osoby przez nich upoważnione.

3. Prawo do udziału w sesjach zgromadzenia z głosem doradczym ma marszałek województwa śląskiego.

4. Osoba upoważniona przez delegata może wziąć udział w danej sesji zgromadzenia, jeżeli delegat nie może w niej uczestniczyć.”;

20) w art. 23:

a) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) określenie składu liczbowego zarządu, wybieranie i odwoływanie zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia przewodniczącego zarządu;”;

b) w pkt 8 w lit. f kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 9–12 w brzmieniu:

„9) uchwalanie planu zrównoważonej mobilności miejskiej;

10) podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich oraz podejmowanie uchwał w sprawach współdziałania z innymi podmiotami i wydzielanie na ten cel odpowiedniego majątku;

11) podejmowanie uchwał harmonizujących działalność gmin lub powiatów na rzecz osiągnięcia określonego celu, przy pozostawieniu swobody w doborze form jego osiągnięcia – w zakresie zadań publicznych związanych z zadaniami własnymi związku metropolitalnego;

12) ustalanie rekomendacji dotyczących aktów prawnych gmin i powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego – w zakresie zadań publicznych związanych z zadaniami własnymi związku metropolitalnego.”;

21) w art. 24:

a) w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Członkostwa w komisji rewizyjnej nie można łączyć z funkcją członka zarządu oraz przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego zgromadzenia.”;

b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. W wykonywaniu mandatu delegata w zgromadzeniu delegat ma prawo, jeżeli nie narusza to dóbr osobistych innych osób, do uzyskiwania informacji i materiałów, wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się te informacje i materiały, oraz wglądu w działalność urzędu metropolitalnego, a także spółek z udziałem tego związku, spółek handlowych z udziałem związkowych osób prawnych, związkowych osób prawnych oraz zakładów, przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych związku metropolitalnego, z zachowaniem przepisów o tajemnicy prawnie chronionej.”;

- 22) w art. 27 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. W skład zarządu wchodzi od 3 do 5 członków, w tym przewodniczący zarządu.”;
- 23) w art. 41 w ust. 1 w pkt 1 po wyrazie „gminami” dodaje się wyrazy „lub powiatami”;
- 24) w art. 51:
- a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1,
 - b) w ust. 1:
 - pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) składki od jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego;”,
 - po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:
„10a) dotacje z budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego;”,
 - c) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:
„2. Źródłami dochodu związku metropolitalnego mogą być:
 - 1) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
 - 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
 - 3) środki z funduszy celowych pozyskiwane na podstawie odrębnych przepisów;
 - 4) dotacje udzielane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.⁸⁾.”;
- 25) po art. 51 dodaje się art. 51a–51c w brzmieniu:
- „Art. 51a. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje z budżetu państwa w zakresie, o którym mowa w przepisach o rozwoju regionalnym.
- Art. 51b. 1. Związek metropolitalny może otrzymywać dotacje celowe z budżetów jednostek samorządu terytorialnego i budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań publicznych wykonywanych przez ten związek.
2. Do dotacji, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy o dotacjach udzielanych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego innej jednostce samorządu terytorialnego.
- Art. 51c. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do dochodów związku metropolitalnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572 i 1717, z 2025 r. poz. 1659 oraz z 2026 r. poz. 875).”;
- 26) w art. 52 w ust. 2 skreśla się wyrazy „(Dz. U. poz. 1572 i 1717)”;
- 27) w art. 53:
- a) w ust. 1 wyraz „Gminy” zastępuje się wyrazami „Jednostki samorządu terytorialnego”,
 - b) po ust. 4a dodaje się ust. 4b w brzmieniu:
„4b. Część stałą składki rocznej ustala się dla powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego, mnożąc 0,069 % przez dochód powiatu z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ustalony na rok budżetowy.”,
 - c) w ust. 5 wyrazy „przekazywanych przez gminy” zastępuje się wyrazami „powierzonych przez jednostki samorządu terytorialnego”, a wyrazy „ponoszonym przez gminy” zastępuje się wyrazami „ponoszonym przez te jednostki”,
 - d) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
„6. Jeżeli przemawia za tym ważny interes społeczny, związek metropolitalny może postanowić o sfinansowaniu całości lub części zadania powierzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego z innych źródeł dochodów związku metropolitalnego niż część zmienna składki rocznej.”.

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2025 r. poz. 1080, 1812 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 176, 426, 605, 607, 635 i 912.

Art. 82. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 165 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - „2. Federację tworzy się w celu wspólnego prowadzenia działalności naukowej przez podmioty, o których mowa w ust. 1, zwane dalej „jednostkami uczestniczącymi”.
 3. Jednostki uczestniczące mogą powierzyć federacji realizowanie innych zadań określonych w statucie federacji, w szczególności:
 - 1) kształcenie doktorantów,
 - 2) nadawanie stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki,
 - 3) komercjalizację wyników działalności naukowej oraz know-how związanego z tymi wynikami – z wyłączeniem kształcenia na studiach, na studiach podyplomowych i kształcenia w innych formach.”;
- 2) w art. 166:
 - a) w ust. 4:
 - pkt 3 otrzymuje brzmienie:
 - „3) zasady wspólnej realizacji zadań federacji, o których mowa w art. 165 ust. 2 i 3;”;
 - pkt 7 otrzymuje brzmienie:
 - „7) jednostkę uczestniczącą uprawnioną do otrzymania środków finansowych na kształcenie doktorantów – jeżeli jest ono prowadzone przez federację;”;
 - b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a–4c w brzmieniu:
 - „4a. Projekt zmiany statutu federacji podlega uzgodnieniu z ministrem, a w przypadku gdy jednostka uczestnicząca jest nadzorowana przez inny organ – wymaga również uprzedniego zasięgnięcia opinii tego organu. Uzgodniony projekt zmiany statutu federacji wymaga zatwierdzenia przez organy jednostek uczestniczących właściwe do uchwalenia ich statutów, a następnie uchwalenia przez zgromadzenie federacji.
 - 4b. Projekt zmiany statutu federacji składa się do ministra nie później niż 6 miesięcy przed planowanym wejściem zmiany w życie.
 - 4c. Federacja udostępnia statut w BIP na swojej stronie podmiotowej.”;
- 3) w art. 173:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1. Jakość działalności naukowej prowadzonej przez federację podlega ewaluacji po upływie dwóch pełnych okresów objętych ewaluacją, licząc od dnia utworzenia federacji, chyba że statut federacji zawiera postanowienia przewidujące wcześniejsze przeprowadzenie ewaluacji w stosunku do federacji.”;
 - b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
 - „1a. Do dnia przeprowadzenia po raz pierwszy ewaluacji jakości działalności naukowej prowadzonej przez federację ewaluację przeprowadza się w stosunku do jednostek uczestniczących na zasadach obowiązujących je przed dniem utworzenia federacji.”;
 - c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2. Ewaluację jakości działalności naukowej prowadzonej przez federację przeprowadza się w ramach dyscypliny, jeżeli jednostki uczestniczące zatrudniały łącznie według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok przeprowadzenia ewaluacji co najmniej 12 pracowników prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem tej działalności.”;
 - d) w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
 - „Na potrzeby ewaluacji jakości działalności naukowej prowadzonej przez federację uwzględnia się oświadczenia pracowników jednostek uczestniczących, prowadzących działalność naukową w danej dyscyplinie upoważniające daną jednostkę uczestniczącą do zaliczenia danego pracownika do liczby pracowników, o których mowa w art. 265 ust. 4, złożone nie później niż do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok przeprowadzenia ewaluacji.”;

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1794, 1837 i 1864 oraz z 2026 r. poz. 187, 203, 328, 370, 635, 637 i 821.

e) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku ewaluacji jakości działalności naukowej prowadzonej przez federację kategorie naukowe, o których mowa w art. 269 ust. 1, przyznaje się federacji.”

f) w ust. 6 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Od dnia utworzenia federacji do dnia uzyskania przez nią kategorii naukowej federacja jest podmiotem uprawnień związanych z posiadaniem przez jednostki uczestniczące kategorii naukowych w zakresie, o którym mowa w ust. 5 pkt 1 i 2.”

g) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W przypadku likwidacji federacji po uzyskaniu przez nią kategorii naukowej w danej dyscyplinie jednostka uczestnicząca zachowuje tę kategorię naukową albo uprawnienie nadane federacji w trybie określonym w art. 226a ust. 1 w tej dyscyplinie, jeżeli na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok likwidacji federacji zatrudniała co najmniej 12 pracowników prowadzących działalność naukową w tej dyscyplinie, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w tej dyscyplinie. Do zachowania kategorii naukowej przez jednostkę uczestniczącą stosuje się przepis art. 269 ust. 2.”

4) art. 174 otrzymuje brzmienie:

„Art. 174. Minister likwiduje federację w przypadku: nieuzyskania przez nią kategorii naukowej A+, A albo B+ w co najmniej 1 dyscyplinie albo nieprzystąpienia przez nią do ewaluacji jakości działalności naukowej w terminie, o którym mowa w art. 173 ust. 1.”

5) w art. 176 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) art. 387–399 i art. 463 – w przypadku ewaluacji jakości działalności naukowej prowadzonej przez federację, z tym że środki finansowe otrzymane w ramach programów uczelnia przekazuje federacji.”

Art. 83. W ustawie z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 756) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisów ustawy nie stosuje się do przewozów realizowanych w ramach komunikacji miejskiej, z wyjątkiem możliwości objęcia dopłatą ze środków Funduszu metropolitalnych przewozów pasażerskich na odcinkach linii komunikacyjnej realizowanych poza granicami miasta.”

2) w art. 2:

a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) organizator – organizatora publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 285, 1173 i 1843 oraz z 2026 r. poz. 475 i 912), z wyłączeniem ministra właściwego do spraw transportu;”

b) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Ilekroć w ustawie jest mowa o związku powiatowo-gminnym, należy przez to rozumieć także związek metropolitalny, o którym mowa w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 oraz z 2026 r. poz. 912) oraz w ustawie z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. poz. 912).”

3) w art. 10a po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Jeżeli gmina lub powiat wchodzące w skład związku metropolitalnego powierzyły w drodze porozumienia organizację transportu zbiorowego związkowi metropolitalnemu, związek metropolitalny składa wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, dotyczący odpowiednio gminnych przewozów pasażerskich lub powiatowych przewozów pasażerskich do właściwego wojewody.”

4) w art. 11a po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku wniosku dotyczącego metropolitalnych przewozów pasażerskich kryteria stosuje się w odniesieniu do części linii komunikacyjnej, która może podlegać dopłacie.”

Art. 84. W ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 165) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, program usług społecznych może zostać przyjęty przez zgromadzenie związku metropolitalnego w zakresie mu powierzonym.

2. Do programu usług społecznych przyjmowanego przez zgromadzenie związku metropolitalnego odpowiednio stosuje się art. 4–7.”;

2) w art. 8 w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Gmina wchodząca w skład związku metropolitalnego może powierzyć utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu.”;

3) w art. 9:

a) w ust. 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) gminy lub gmin, które powierzyły utworzenie i prowadzenie centrum związkowi metropolitalnemu.”,

b) w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) pkt 3 – centrum tworzy się w trybie, o którym mowa w art. 13 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 oraz z 2026 r. poz. 912) albo w art. 48 ustawy z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. poz. 912), albo przez utworzenie nowej jednostki organizacyjnej.”;

4) w art. 10 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) ust. 1 pkt 3 – jest zawarcie porozumienia, na podstawie którego gmina lub gminy wchodzące w skład związku metropolitalnego powierzają temu związkowi prowadzenie wybranych usług społecznych z co najmniej trzech zakresów, o których mowa w art. 2 ust. 1. Art. 11 stosuje się odpowiednio.”;

5) art. 15 i art. 16 otrzymują brzmienie:

„Art. 15. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, może realizować usługi społeczne na rzecz gminy innej niż będąca stroną porozumienia, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 3, po uprzednim zawarciu przez tę gminę porozumienia z gminą, która utworzyła centrum, lub ze związkiem metropolitalnym. Do porozumienia, o którym mowa w zdaniu pierwszym, art. 11 stosuje się odpowiednio.

Art. 16. Centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, może realizować wyłącznie usługi społeczne i działania związane z realizacją tych usług oraz działania wspierające.”;

6) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. Dyrektor centrum przedstawia corocznie radzie gminy, która utworzyła centrum, a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie 2, zgromadzeniu związku metropolitalnego sprawozdanie z działalności centrum za poprzedni rok kalendarzowy oraz przedstawia wnioski wynikające z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych. W przypadku centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3, dokumenty, o których mowa w zdaniu pierwszym, przedstawia się w odniesieniu do każdej z gmin, która zawarła porozumienie, o którym mowa w art. 10 pkt 2 i 4, lub porozumienie, o którym mowa w art. 15.”;

7) w art. 20 w ust. 4 po wyrazach „pkt 2” dodaje się wyrazy „i 3”;

8) w art. 21:

a) w ust. 4 wyrazy „art. 9 ust. 1 pkt 2” zastępuje się wyrazami „art. 9 ust. 1 pkt 2 i 3” oraz wyrazy „art. 10 pkt 2” zastępuje się wyrazami „art. 10 pkt 2 i 4”;

b) w ust. 5 w zdaniu pierwszym po wyrazach „radzie gminy” dodaje się przecinek i wyrazy „a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego oraz zgromadzeniu związku metropolitalnego”;

9) w art. 25 w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, dyrektor centrum jest powoływany i odwoływany przez zarząd związku metropolitalnego.”;

10) w art. 26:

a) w ust. 1 po wyrazach „Wójt (burmistrz, prezydent miasta)” dodaje się przecinek i wyrazy „a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, przewodniczącemu zarządu związku metropolitalnego”;

- b) w ust. 2 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 – wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie, przewodniczący zarządu związku metropolitalnego;”
- c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. W przypadku niespełniania przez dyrektora centrum, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3, wymogów, o których mowa w art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przewodniczący zarządu związku metropolitalnego udziela upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach dotyczących usług społecznych z zakresu pomocy społecznej pracownikowi centrum, który spełnia wymogi określone w art. 122 ust. 1 tej ustawy.”
- d) w ust. 4:
- pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) ust. 1 – wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie – przewodniczący zarządu związku metropolitalnego może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum;”
 - w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) pkt 2 – wójt (burmistrz, prezydent miasta), a w przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 zdanie drugie – przewodniczący zarządu związku metropolitalnego może udzielić dodatkowo innemu pracownikowi centrum.”

Art. 85. W ustawie z dnia 24 lutego 2022 r. o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami (Dz. U. poz. 857) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy art. 91 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), art. 79 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912) oraz art. 82 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2026 r. poz. 720) stosuje się odpowiednio.”

Art. 86. W ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 i 1844) w art. 34 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. ZIT są zarządzane przez związek ZIT utworzony w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 i 912), albo w ustawie z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2025 r. poz. 186 oraz z 2026 r. poz. 912), albo w ustawie z dnia 11 czerwca 2026 r. o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (Dz. U. poz. 912), a w przypadku udziału w związku ZIT powiatu stosuje się również przepisy art. 5 ust. 2, art. 72a, art. 73 i art. 75 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252 i 912).”

Rozdział 9

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 87. 1. W latach 2027–2029 maksymalny limit dochodów związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wynosi 900 000 000 zł, w tym w:

- 1) 2027 r. – 150 000 000 zł;
- 2) 2028 r. – 250 000 000 zł;
- 3) 2029 r. – 500 000 000 zł.

2. W latach 2027–2029:

- 1) maksymalny limit dochodów z tytułu części stałej składki wnoszonej przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład związku metropolitalnego wynosi w:
 - a) 2027 r. – 5 000 000 zł,
 - b) 2028 r. – 10 000 000 zł,
 - c) 2029 r. – 20 000 000 zł;

- 2) wysokość części stałej składki rocznej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego odpowiada proporcji wysokości dochodów danej jednostki z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych do dochodów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład związku metropolitalnego z tego tytułu.

Art. 88. 1. Związkowi metropolitalnemu i związkowi metropolitalnemu w województwie śląskim przysługuje dotacja celowa z budżetu państwa przeznaczona na złagodzenie skutków wynikających z organizowania części przewozów kolejowych.

2. Dotacja, o której mowa w ust. 1, jest udzielana przez okres 5 lat, począwszy od 2027 r.

3. Dotacja, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana przez ministra właściwego do spraw transportu do końca drugiego kwartału po zakończeniu roku, którego dotyczy. Zasady dotyczące udzielania, rozliczania i ewentualnego zwrotu nadwyżki tej dotacji określa umowa zawarta między ministrem właściwym do spraw transportu a związkiem metropolitalnym.

4. Kwotę bazową będącą podstawą do wyliczenia kwoty dotacji, o której mowa w ust. 1, oblicza się przez pomniejszenie łącznej kwoty dotacji przedmiotowej do ustawowych ulg przejazdowych, należnej za rok 2026 tym przewoźnikom kolejowym, którzy zawarli umowy o świadczenie przewozów o charakterze użyteczności publicznej na rzecz, odpowiednio, województwa pomorskiego lub województwa śląskiego, o łączną kwotę tej dotacji należną tym samym przewoźnikom w roku 2027.

5. W przypadku gdy obliczenie kwoty bazowej dotyczy przewoźnika świadczącego przewozy kolejowe również poza województwem, w którym funkcjonuje związek metropolitalny, kwotę bazową w części dotyczącej tego przewoźnika oblicza się według zasad określonych w ust. 4 wyłącznie w odniesieniu do kwoty dotacji przedmiotowej należnej z tytułu sprzedaży biletów ulgowych przez tego przewoźnika w województwie, w którym funkcjonuje związek metropolitalny. W sytuacji gdy związek metropolitalny nie jest w stanie ustalić kwoty dotacji przedmiotowej należnej z tytułu sprzedaży biletów na obszarze tego województwa, kwota bazowa, o której mowa w ust. 4, jest obliczana z pominięciem kwoty dotacji przedmiotowej do ustawowych ulg przejazdowych w odniesieniu do przewoźnika, o którym mowa w zdaniu pierwszym.

6. Wysokość dotacji, o której mowa w ust. 1, ustala się w następujący sposób:

- 1) w pierwszym roku – w wysokości kwoty bazowej;
- 2) w drugim roku – w wysokości kwoty bazowej powiększonej o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (wskaźnik CPI) za pierwszy rok udzielenia dotacji;
- 3) w trzecim roku i kolejnych dwóch latach – w wysokości kwoty bazowej powiększonej o skumulowane wskaźniki CPI na poprzednie lata udzielenia dotacji.

7. Dotacja, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć kwoty rekompensaty należnej przewoźnikom będącym operatorami przewozów, o których mowa w ust. 4, w związku z realizacją przez tych operatorów przewozów kolejowych w oparciu o umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego zawarte ze związkiem metropolitalnym lub związkiem metropolitalnym w województwie śląskim.

Art. 89. Do umów o dopłatę ze środków Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, o których mowa w art. 11d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 83, zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 90. Metropolitalne przewozy pasażerskie mogą zostać objęte dopłatą ze środków Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, począwszy od naboru wniosków o objęcie w 2027 r. dopłatą z tego funduszu.

Art. 91. W okresie 7 lat następujących po roku, w którym związek metropolitalny został utworzony, do związku metropolitalnego i jednostek samorządu terytorialnego tworzących związek metropolitalny stosuje się odpowiednio art. 244 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz art. 245 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Art. 92. Do ewaluacji jakości działalności naukowej prowadzonej w dniu wejścia w życie ustawy przez federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 93. Do opracowania i uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, audytów krajobrazowych i gminnych programów rewitalizacji albo ich zmian, do sporządzenia których przystąpiono przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 94. 1. Po upływie 5 lat od dnia utworzenia związku metropolitalnego Rada Ministrów przedstawia Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej raport o skutkach funkcjonowania związku metropolitalnego.

2. Raport obejmuje w szczególności ocenę wpływu na zróżnicowanie rozwoju gmin, koszty administracyjne oraz efektywność realizacji zadań.

Art. 95. 1. Z dniem utworzenia związek metropolitalny staje się organizatorem publicznego transportu zbiorowego w zakresie metropolitalnych przewozów pasażerskich, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4b lit. a ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym.

2. Po upływie 12 miesięcy od dnia utworzenia związek metropolitalny staje się organizatorem publicznego transportu zbiorowego w zakresie komunikacji miejskiej, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4b lit. b ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, co najmniej na obszarze miast na prawach powiatu wchodzących w skład związku metropolitalnego. Szczegółowe zasady przekazywania zadania oraz kwotę dotacji określają porozumienia, o których mowa w art. 14 ust. 1 i 3.

Art. 96. Projekt statutu związku metropolitalnego opracowany przez pełnomocnika podlega zaopiniowaniu także przez organy wykonawcze gmin lub powiatów wchodzących w skład związku metropolitalnego.

Art. 97. 1. Pełnomocnik zwołuje pierwszą sesję zgromadzenia związku metropolitalnego na dzień przypadający w ciągu 2 miesięcy od dnia utworzenia związku metropolitalnego.

2. Pierwszą sesję zgromadzenia, do czasu wyboru przewodniczącego, prowadzi najstarszy wiekiem delegat obecny na sesji.

Art. 98. Ustawa wchodzi w życie z dniem 31 lipca 2026 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *K. Nawrocki*